

El balneari de Porcar

El grup Movem Tortosa va presentar una proposta de resolució perquè l'Ajuntament, que és propietari de l'antic balneari de Porcar, actue de forma urgent per evitar l'ensorrament de l'edifici. Fa dos anys el consistori ja va realitzar diverses obres, especialment la restauració del brollador, i ara el govern municipal de CiU més ERC, tot i desestimar la proposta, assegura que té previstes noves actuacions.

Josep Bayerri Raga,
periodista

Fa quinze anys, l'Ajuntament de Tortosa, aleshores governat pels socialistes, volia enderrocar els edificis molt degradats de l'antic balneari per fer hi habitatges; la resposta immediata de l'associació Amics dels Castells i Nucli Antic de Tortosa, promovent una campanya per mobilitzar l'opinió pública tortosina a favor de la conservació, va evitar l'entrada de la piqueta. Varen seguir uns anys en què es va escriure sovint sobre el balneari i la seua història. Darrerament, però, han hagut dos iniciatives de gran importància. El 2012, un grup d'estudiants de 5è curs d'arquitectura a l'Escola de Barcelona (Sergi Roca, Núria Hernández i Andrea Salaberri) van elaborar un estudi que valorava els elements arquitectònics de l'edifici i proposava actuacions de rehabilitació especialment pel que fa a la torre i a les sales interiors. D'aquest treball no se'n va parlar gaire. El 2014 fou el pedagog Òscar Cid qui va gestionar una exposició de plafons referits a la història del balneari i la seua època, que es van instal·lar a l'edifici d'accés al museu d'escultures de Santiago de Santiago, a l'entrada dels jardins.

El balneari va obrir l'any 1842 amb el nom de Nuestra Señora de la Esperanza per tal d'aprofitar les aigües mineromedicinales del brollador que ja existia des de temps immemorial i que, als anys seixanta, serien declarades d'utilitat pública. El 1883 era el seu propietari, el tortosí Manuel Porcar i Tió, qui invertí molts diners en ampliar les instal·lacions, urbanitzar els jardins i convertir-lo en un dels balnearis de moda d'aquells temps per la seua característica urbana en estar ubicat dins d'una ciutat important amb es-

tació del tren (Tortosa era la quarta ciutat de Catalunya i la que feia 32 respecte al conjunt espanyol). El balneari es convertí en el centre de la vida social de la classe benestant i aristocràtica tortosina complementat, el 1890, per la construcció dins del seu recinte d'un teatre que desplegà molta activitat en temporades de llarga durada i la presència dels personatges més significatius en l'art dramàtic de l'època, com ho constata el fet que va acollir l'estrena de la versió catalana de *Terra baixa*, d'Àngel Guimerà (1897). Tant mateix a tocar del balneari hi havia la plaça de bous, l'única de les Terres de l'Ebre i la tercera en antiguitat de Catalunya, que havia estat inaugurada el 1844 i ampliada i modernitzada el 1881. La mare del polític i diputat tortosí Alberto Bosch i Fustegueras anava a passar les hores d'esbarjo al balneari i el 1891 va tindre un atac de cor, del qual es va recuperar; justament aleshores el seu fill era alcalde de Madrid, les mateixes dates en què el propietari del balneari ho era de Barcelona.

Alguns balnearis esdevingueren casinos de joc i el 1923 es dictaren unes normes molt restrictives que afectaren a tots fins al punt que molts, entre els quals, el de Tortosa, deixaren de funcionar; aquell mateix any un incendi fortuït va cremar el teatre. Tot el conjunt resultà molt afectat per les destrosses de la guerra i, en acabar, els magatzems de la part baixa esdevingueren una fàbrica de conserves i, després, venut pedaços com a pàrquing, fins que el 1956 el conjunt fou adquirit per les religioses salesianes que feren obres per adaptar-lo a un centre d'aspirantat i col·legi d'ensenyament primari; la iniciativa no va funcionar i abandonarem la ciutat dotze anys després. El 1970, l'Ajuntament comprà el balneari i el convertí en

Durant els darrers anys de segle XIX, el balneari tenia una clientela molt selecta a més de ser el centre de la vida social tortosina.

magatzem de trastos vells, trencant la unitat dels jardins per habilitar el nou accés al parador de turisme. Els jardins acolliren, el 1989, el museu d'escultures de Santiago de Santiago, però el balneari pròpiament continuà degradant-se. Ara fa un parell d'anys va sorgir la iniciativa de recuperar el balneari per a tractaments termals i cures d'aigua, sense allotjament hotel·ler, com hi ha molts d'aquesta modalitat. Però no hi havia ningú amb prou empena per fer-ho realitat i tot queda en no res. ■